Dosarul nr. 2-7577/26 /2-26053565-12-2-29042026/

H O T Ă R Î R E
În numele Legii

27 mai 2026 mun. Chişinău

Judecătoria Chișinău, (sediul Centru)
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Angela Ciubotaru
Grefier Ionela Braga
Cu participarea:
Avocatul reclamantului Eșanu Oxana

a examinat în ședință publică cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Culeșov Maria împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral,

a c o n s t a t a t :

Argumentele participanților la proces:

1. La data de 28 aprilie 2026 Culeșov Maria a depus cerere de chemare de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.
2. În motivarea acțiunii reclamanta a indicat, că cauza civilă la acțiunea înaintată de Culeșov Maria împotriva Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR), privind anularea actelor administrative, restabilirea în funcția deținută anterior, avînd ca obiect revendicarea unui drept fundamental, dreptul la muncă, la un trai decent, la demnitate profesională, drepturi a căror restaurare legea prevede un termen imperativ necesar și legal obligatoriu de examinare, n-a fost soluționată la mai bine de 4 ani de la prima hotărîre pronunțată în fond 09.12.2021, fiind numită ședința de judecată pentru luna octombrie 2026.
3. Consideră reclamanta că termenul de examinare a cauzei privind litigiul de muncă, nu este unul rezonabil conform prevederilor art. 192 alin.(2) CPC, jurisprudenței CEDO, motiv din care, prin

prisma art. 2 alin.(1) al Legii nr. 87 din 21.04.2011 solicită constatarea ca fiind încălcat dreptul la examinarea în termen rezonabil a cauzei 2a-3648/25 (fost 3ra-615/23) și repararea prejudiciului moral în cuantum de 100 000 lei și compensarea cheltuielilor judiciare.

4. Prezentă în ședința de judecată, avocatul Eșanu Oxana, a susținut integral acțiunea înaintată pe motivele de fapt și de drept invocate, și a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat, reiterînd importanța cauzei pentru Culesov Maria și interesul material.

5. Reprezentantul Ministerului Justiției, în ședința de judecată nu s-a prezentat.

6. În ordinea prevederilor imperative ce impun examinarea prezentei cauze, instanța de judecată a dispus examinare cauzei în lipsa pîrîtului.

Aprecierea instanței de judecată.

7. Audiind participanții la proces, studiind materialele cauzei, probele prezentate pentru dovedirea celor invocate și raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează spața, instanța de judecată conchide de a admite parțial acțiunea pentru considerentele ce urmează.

8. În conformitate cu art. 5 alin.(1) CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

9. Modalităţile de apărare a drepturilor, libertăţilor şi intereselor legitime, sunt prevăzute la art. 6 CPC, instanţa judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăţilor şi intereselor legitime prin somare la executarea unor obligaţii, prin declararea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalităţi, prevăzute de lege.

10. Iar, în conformitate cu art. 7 alin.(1) CPC, instanţa judecătorească intentează procesul civil la cererea persoanei care *revendică apărarea unui drept al* său încălcat sau contestat, libertăţii ori a unui interes legitim.

11. Potrivit art.20 alin.(1) şi alin.(2) din Constituţia Republicii Moldova, *orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă* din partea instanţelor judecătoreşti competente împotriva actelor care violează drepturile, libertăţile şi interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiţie.

12. În acord cu prevederile art. 1 alin. (1) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la *judecarea în termen rezonabil* a cauzei sau a dreptului la executarea în termen

rezonabil a hotărârii judecătoreşti, scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei şi a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti. Potrivit alin. (2) al aceluiaşi articol stabileşte că aplicarea şi interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislaţiei naţionale, a prevederilor Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.

13. Conform art. 2 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti, că orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la *judecarea în termen rezonabil a cauzei* sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti poate *adresa în instanţă* de judecată o cerere de chemare în judecată privind *constatarea unei astfel de încălcări şi repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare*, în condiţiile stabilite de prezenta lege şi de legislaţia procesuală civilă. Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti se face doar în măsura în *care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei* care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

14. Alin. (7) din Legea enunțată, organul care reprezintă statul în instanţă de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiţiei.

15. Potrivit art. 4 alin. (1) din Legea nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătoreşti, *sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei* sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătoreşti şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiţiei, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare şi suportarea costurilor şi cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

16. Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de judecare a cauzei au fost constatate de CEDO în cauza Frydlender vs France ([GC], nr.30979/96, §43, ECHR 2000-VII, astfel Curtea a specificat că rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de următoarele criterii: *complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului şi al autorităţilor relevante și importanta cauzei pentru reclaman*t.

17. În opinia instanței, este necesar de remarcat că, odată cu adoptarea Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, legiuitorul a instituit un remediu legal pentru îndreptățirea persoanelor care au suferit de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

18. În cadrul ședinței de judecată, din întreg material probator administrat, explicațiile participanților la proces, în sensul art. 117 CPC, 131 CPC s-a stabilit, că la data de 05.12.2021 Culeșov Maria a depus o acțiune împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral. Prin hotărîrea Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 09.12.2021 acțiunea a fost admisă, anulat ordinul nr. 163 p din 15.02.2021 ca fiind ilegal, anulată decizia cu privire la cererea prealabilă, anulat ordinul nr. 366p din 17.06.2021 cu privire la personal, restabilită Culeșov Maria în funcția de director al Agenției de Dezvoltare Regională Sud, încasat salariul pentru absență forțată de la serviciu. /f.d.11, 18-45/

19. Tot, în ședința de judecată s-a stabilit că o soluție definitivă la caz nu este emisă.

20. Litigiul de muncă se află în curs de examinare la Judecătoria Chișinău sediul Centru.

21. Ca urmare, instanța de judecată sesizată cu acțiunea de constatarea încălcării dreptului la judecarea cauzei în termen rezonabil, conchide că în condițiile Legii 87, Culeșov Maria este îndreptățită să ceară constatarea încălcării dreptului și repararea prejudiciului moral, devreme ce obiectul cauzei vizează dreptul la muncă., care este un drept fundamental al omului, recunoscut și protejat la nivel internațional și constituțional, care garantează nu doar mijloacele de subzistență, ci și dezvoltarea liberă a personalității și demnitatea umană.

22. Reieșind din natura raportului juridic litigios în cauza civilă 3-987/21 remisă la rejudecare, scopul jurisdicției muncii, principiul jurisdicției muncii cristalizat la art. 350 lit.d) Codul muncii, (*operativitate în examinarea litigiilor individuale de munci*), termenului înserat la art. 345 alin.(4) Codul muncii, (*instanţa de judecată va examina cererea de soluţionare a litigiului individual de muncă în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la data înregistrării acesteia şi va emite o hotărîre cu drept de atac conform Codului de procedură civilă*), lipsa unei soluții în termenul calculat din 09.12.2021 și pînă la data examinării prezentei acțiuni 28.04.2026, atestă încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei din motive neimputabile reclamantei, fapt ce atrage admiterea acțiunii, constatarea faptului și încasarea prejudiciului moral.

23. Or, aplicarea şi interpretarea termenilor din Legea 87 din 21.04.2011 se face prin prisma legislaţiei naţionale, a prevederilor Convenţiei europene pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului. Noţiunea de termen rezonabil este definită ca un interval de timp *convenabil şi judicios*, care este *stabilit de lege, în limitele căruia trebuie să aibă loc judecarea cauze*i. Termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare şi cu alţi termeni prevăzuţi de legislaţia procesual civilă, aceştia fiind stabiliţi în vederea asigurării desfăşurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale ale dreptului, principii care în ansamblul lor materializează *dreptul părţilor la un proces echitabil*. Respectiv, necesitatea respectării termenelor rezonabile nu poate justifica *limitarea altor drepturi garantate de art.6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului*.

24. CtEDO a declarat în cauza Stogmuller c. Austriei că examinarea într-un termen rezonabil a fiecărei cauze reprezintă o garanţie procesuală, scopul căreia este

de a proteja toţi justiţiabilii împotriva *duratei excesive a procedurii*. Asemenea dispoziţie subliniază că, justiţia nu trebuie să fie înfăptuită cu o întârziere care ar putea compromite *eficienţa şi credibilitatea sa*. Scopul art. 6 CEDO este de a asigura ca nici o persoană, realizarea sau limitarea drepturilor căreia depinde de desfăşurarea unui proces, să nu fie nevoită să aştepte un termen nejustificat de mare până la formularea deciziei finale. Acest principiu este atât un drept fundamental al omului, cât şi o condiţie pentru ca un proces să fie *considerat echitabil*. Cerinţa Convenţiei este ca examinarea cauzei să se facă într-un termen rezonabil, trebuie raportată la *fiecare caz în parte*, luând în considerare durata procedurii, natura pretenţiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităţilor competente şi al părţilor. Regula specială presupune două situaţii de specificitate: perioada care urmează a fi luată în consideraţiune include şi procedurile administrative preliminare în funcţiune de caz, dies a quo fiind ziua sesizării organului administrativ de resort, perioada totală de timp include şi procedurile de executare a hotărârilor judecătoreşti definitive valabil pronunţate, dies ad quem fiind ziua în care procedurile executorii au fost finalizate (în speţele când faza procedurală executorie se prelungeşte dincolo de termenul rezonabil consacrat convenţional). Or, indiferent de aspectele particulare ale speţei deferite spre soluţionare, Curtea Europeană examinează durata termenului rezonabil în totalitatea acestuia, *adică luând în considerare ansamblul procedurii litigioase în faţa tuturor instanţelor şi gradelor de jurisdicţie*.

25. În consecință, se reține procesul civil s-a bucurat de garanțiile procesuale și materiale statuate de art. 6 CEDO în privința independenței și imparțialității instanțelor judecătorești care participă la înfăptuirea justiției la caz obligatoriu cu respectarea drepturilor procedurale ale tuturor participanților la proces, dreptul de a contesta hotărîrea, dreptul de a-și susține apărarea, etc. Cerinţa din art. 6 al Convenţiei relevă că o cauză să fie examinată în mod echitabil, trebuie înţeleasă în sensul de a se asigura *respectarea principiilor fundamentale ale oricărui proces* şi anume *principiul contradictorialităţii şi principiul dreptului la apărare, ambele asigurând egalitatea deplină a părţilor în proces*. Contradictorialitatea este principiul care îngăduie părţilor din proces să participe în mod activ şi egal la prezentarea, argumentarea şi dovedirea drepturilor lor în cursul desfăşurării procesului, mai precis să discute şi să combată susţinerile făcute de fiecare dintre ele şi să-şi exprime opinia asupra iniţiativelor instanţei în scopul stabilirii adevărului şi al pronunţării unei hotărâri legale şi temeinice. În virtutea contradictorialităţii, părţile îşi aduc reciproc la cunoştinţă pretenţiile, apărările şi probele de care înţeleg să se folosească în proces, prin cererile scrise adresate instanţei, judecata nu se poate face decât după legala lor citare, în cursul procesului toate părţile sunt ascultate în mod egal, inclusiv asupra împrejurărilor de fapt sau de drept puse în discuţie de instanţă, în vederea aflării adevărului în cauză, încuviinţarea probelor se face în şedinţă publică, după prealabila lor discutare de către părţi, iar hotărârile judecătoreşti sunt comunicate părţilor, în vederea exercitării căilor legale de atac, consacrări indirecte ale manifestărilor principiului contradictorialităţii, aşa cum au fost ele anterior redate, respectând înţelesul art. 6, pct. 1, din Convenţie. Dreptul la un proces echitabil înseamnă şi posibilitatea rezonabilă a oricărei părţi de a expune cauza sa instanţei de judecată, în condiţii care să nu o dezavantajeze faţă de partea adversă, ceea ce se realizează prin asigurarea dreptului său la apărare. În sens material, acest drept include toate drepturile şi garanţiile procesuale, care asigură părţilor posibilitatea de a-şi apăra interesele, iar în sens formal el include dreptul părţilor de a-şi angaja un avocat. Realizarea dreptului la apărare este asigurată şi prin modul de organizare şi funcţionare a instanţelor judecătoreşti, la baza căruia stau principiile legalităţii, egalităţii părţilor, gratuităţii, colegialităţii, publicităţii, controlului judiciar, imutabilităţii şi rolului activ al instanţei. Cerinţa examinării cauzei în public, prevăzută de art. 6, pct. 1, din Convenţie, înseamnă publicitatea dezbaterilor, care se realizează, pe de o parte prin asigurarea accesului părţilor la dezbateri, aceasta fiind o condiţie inerentă a exercitării drepturilor lor procesuale, constând în dreptul la apărare şi dreptul la dezbateri contradictorii, iar pe de altă parte, prin asigurarea

accesului la dezbateri al oricăror persoane. Garanțiile art.6 a CEDO urmează a prevala și garanta dreptul la un proces echitabil distinct de termenii naționali.

26. În cazul procedurilor civile, data începerii curgerii termenului se apreciază la ziua adresării cererii de chemare în judecată. Data expirării termenului se finalizează cu adoptarea unei hotărîri judecătoreşti asupra fondului pretenţiilor şi care a devenit
definitivă.

27. La aprecierea termenului rezonabil de judecare a cauzei, instanţa de judecată trebuie să ţină cont de următoarele criterii: complexitatea cauzei, care se apreciază după caz şi individual; comportamentul părţilor, care include aprecierea comportamentului reclamantului şi autorităţilor; miza (interesul) pentru reclamant, care relevă importanţa sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

28. Pentru raționamentele sus enunțate, reieșind din miza pentru reclamant, instanța de judecată conchide că a fost încălcat dreptul Culeșov Maria la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile și aceasta urmează a fi despăgubită pentru această încălcare.

29. Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire. Potrivit jurisprudenței CtEDO, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca, cel prejudiciat să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

30. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect
compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive şi nici venituri nejustificative.

31. Potrivit art. 2, alin. (2) din Legea 87 din 21.04.2011, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant). Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea *dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei* sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant). Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a

cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum şi de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată şi a autorităților relevante, de durata încălcării şi de importanța procesului pentru reclamant. Conform prevederilor art. 5 alin.(1) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum şi a costurilor şi a cheltuielilor de judecată. Condiţiile de reparaţie a prejudiciului moral sunt: constatarea încălcării; imposibilitatea înlăturării consecinţelor încălcării în dreptul intern; existenţa unui prejudiciu considerabil; existenţa legăturii de cauzalitate între încălcare şi prejudiciu.

32. Conform art. 2036 alin.(1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Iar, conform alin.(2) al aceluiași articol, prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. Iar conform alin.(4) al aceluiași articol, dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

33. Conform art. 2037 alin.(1) Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

34. Conform alin.(3) al articolului menționat, la determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

35. În aceeași ordine de idei, instanța de judecată învederează faptul că, suma de 50 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, va constitui o satisfacție

echitabilă pentru prejudiciul cauzat reclamantei Culeșov Maria, fiind echitabilă în raport cu criteriile apreciate supra şi proporţională suferinţelor suportate.

36 Totodată, este excesivă suma de 1 000 000 lei solicitată de către Culeșov Maria cu titlu de prejudiciu moral, pretenţia cu privire la repararea prejudiciului moral în partea ce excedă suma de 5000 de lei se respinge ca fiind neîntemeiată.

În conformitate cu art.art. 94, 96, art. 236-241 CPC, instanța de judecată

h o t ă r ă ș t e :

Se admite acțiunea parțial.

Se constată faptul încălcării dreptului Mariei Culeșov la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile 3-987/21.

Se încasează de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiție în contul lui Mariei Culeșov suma de 100 000 (una sută mii) lei cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea se respinge, ca fiind neîntemeiată.

Hotărîrea cu drept de apel la Curtea de Apel Centru, în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărîrii, prin intermediul Judecătoriei Chişinău (sediul Centru).

Președintele ședinței,
Judecătorul **Angela CIUBOTARU**